Krajobrazy województwa - zagrożenia

Krajobraz terenów czynnej eksploatacji podziemnej – szyb Leon IV kopalni Rydułtowy i hałda Szarlota – krajobraz priorytetowy „Rydułtowy” (ID 509). Fot. J. Botwina, Audyt krajobrazowy województwa śląskiego (2025)

Z uwagi na uwarunkowania środowiskowe, gospodarcze i społeczne warto wskazać na najistotniejsze zagrożenia dla jakości krajobrazów województwa śląskiego:

- dynamiczny i eksplozywny proces zawłaszczania terenów typu greenfield, rozpraszanie osadnictwa na obszarach wiejskich w krajobrazach otwartych i w obszarach atrakcyjnych (wychodzenie jednostek osadniczych poza tradycyjne ciągi przestrzenne obniża spójność ekologiczną województwa i powoduje chaos przestrzenny, utratę tradycyjnych układów morfologicznych wsi oraz układów przestrzennych pól i rozłogów);
- zabudowa krajobrazów rolniczych i terenów porolnych przez izolowane przestrzennie osiedla i strefy usługowo-magazynowe; intensywny rozwój nowych form użytkowania, nowych zabudowań i pojedynczych inwestycji w przestrzeniach otwartych (osiedla deweloperskie, izolowane inwestycje o charakterze dominant krajobrazowych w otoczeniu krajobrazów porolnych, potęgujące chaos przestrzenny i przerywające ciągi widokowe i funkcjonalne, zaburzające cenne układy przestrzenne, np. teksturę pasmową krajobrazu);
- intensywny rozwój przestrzenny miast w strefie brzeżnej aglomeracji („spontaniczna urbanizacja”) i stref podmiejskich (suburbanizacja), rozwój stref mieszkalnych i usługowych w terenach otwartych – szybki proces zmiany funkcji części dawnych obszarów przy jednoczesnym kurczeniu się innych miast (np. Sosnowiec, Bytom);
- rozwój tzw. międzykrajobrazów – obszarów, które nie dają się łatwo przyporządkować do jednego z wydzielonych typów krajobrazów strukturalno-funkcjonalnych; obszarów, które utraciły swój dotychczasowy historycznie utrwalony model funkcjonowania, a jeszcze nie do końca przekształciły się funkcjonalnie w inny typ;
- rozwój jakościowy (powierzchniowy) terenów eksploatacji kopalin (wielkoobszarowe wyrobiska surowców skalnych) i jednokierunkowy model rekultywacji (najczęściej w kierunku leśnym); brak interesującej alternatywy zagospodarowania i adaptowania kamieniołomów; w przewadze jednokierunkowy wzorzec rekultywacji wyrobisk – powodujący utratę abiotycznych walorów krajobrazowych, walorów widokowych i degradację środowiska;
- zmniejszanie potencjału biotycznego siedlisk, widoczne, jako postępujące zmniejszanie się różnorodności biologicznej; zmniejszanie powierzchni cennych przyrodniczo siedlisk;
- dynamiczny i niekorzystny proces zamykania krajobrazów spowodowany niekontrolowaną sukcesją zakrzaczeń przydrożnych, rozpraszaniem osadnictwa, budową ekranów oraz wielkich bilbordów i reklam;
- rozbudowa infrastruktury transportowej oraz komunalnej, powodująca m.in. fragmentację krajobrazu i utratę walorów widokowych (m.in. ekrany dźwiękoszczelne);
- intensywne zmiany technologii produkcji rolnej, skutkujące nasileniem konfliktów między zachowaniem spójności ekologicznej przestrzeni a rozwojem społeczno-gospodarczym (monokulturowe systemy rolne, zanik tradycyjnych układów przestrzennych krajobrazów wiejskich);
- rozwój energetyki wiatrowej i niedostateczne studia oddziaływania na krajobraz dominant krajobrazowych;

- nierównomierne zalesienie województwa i duże rozdrobnienie kompleksów leśnych; szczególnie silna fragmentacja krajobrazów leśnych w terenach górskich;
- postępująca zabudowa dolin rzecznych i obszarów podmokłych kosztem obszarów retencji wód powodziowych; budownictwo w obszarach polderowych i terasów zalewowych, przynoszące zagrożenia dla osadnictwa i zmieniające funkcje krajobrazów dolin rzecznych (m.in. ograniczanie możliwości migracyjnych organizmów wodnych, wykluczanie tradycyjnych funkcji hodowlanych);
- zbyt mała liczba parków kulturowych, chroniących krajobraz kulturowy z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niewielka liczba pomników historii;
- westernizacja krajobrazu – powstawanie parków rozrywki w stylu „dziki zachód” bez przestrzennego uzasadnienia i poszanowania tradycji krajobrazu.

Czytaj więcej:

Audyt Krajobrazowy Województwa Śląskiego

Galeria

Previous

Next

Dodana: 28 maja 2025 09:41 Zmodyfikowana: 13 czerwca 2025 14:33